

**Arnasguneak hizkuntza
gutxituen biziberritzean.**
Nazioarteko konferentzia

**Territories of higher speaker
density in minoritised
language communities.**
International Conference

2025eko urriaren 16 eta 17a
Azpeitia, Euskal Herria

CC-BY-SA 4.0 Aitortu-PartekatuBerdin 4.0 Nazioartekoa
CC-BY-SA 4.0 Attribution-ShareAlike 4.0 International
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Continuuma eta kodependentzia:
gales-hiztunen dentsitate altuko,
ertaineko eta baxuko
komunitateen dinamika elkarlotua
79-100. or.

Continuum and Co-dependence:
the inter-related dynamics of
higher, mid and lower-density
Welsh-speaking communities
227-247. or.

Elin Haf Gruffydd Jones (University
of Wales Trinity Saint David - ELEN)

<https://dx.doi.org/10.26876/Arnasguneak.2026.04>

Sustatzaileak / Promoters:

**SOZIOLINGUISTIKA
KLUSTERRA**
Euskara biziberritzeko
ikergunea

**UDALERRI
EUSKALDUNEN
MANKOMUNITATEA**

5. Continuuma eta kodependentzia: gales-hiztunen dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko komunitateen dinamika elkarlotua

Elin Haf Gruffydd Jones (University of Wales Trinity Saint David – ELEN)

Laburpena: Artikulu honek Galesen alor honetako politiketan berriki izandako garapenei buruz hausnartzen du, eta bereziki Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordearen lana aztertzen du. Prosiect BRO: gaur egungo galesez mintzatzen diren komunitateen inkesta soziolinguistikoko orokorrak¹ Batzordearen lehenengo eta bigarren faseei (2022-2024, 2024-2026) egindako ekarpenean ere oinarritzen da.

Galesaren eta euskararen testuinguruak alderatzen ditu, funtsezko politika-alorretan egindako aurrerapenen arteko desberdintasunak azpimarratuz, besteak beste hiztun-kopurua handitzean, hezkuntza-sistemaren garapenean eta hizkuntzaren erabilera sozialaren analisian. Bi hizkuntzek erronka handiak dituzte dentsitate altuko eremuen iraunkortasunari dagokionez.

Artikuluak gaur egungo galesez mintzatzen diren komunitateen dinamika elkarlotuak aztertzen ditu, dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko eremuetan barrena. Argudiatzen du eremu horiek —behintzat galesaren testuinguruan— elkarri lotuta daudela continuum geolinguistikoen bidez, eta geruza anitzeko kodependentzia sozial, kultural eta ekonomikoetan funtzionatzen dutela. Dentsitate altuko eremuak tradizionalki hizkuntzaren bizindarraren muintzat jo izan diren arren, artikulu honek azpimarratzen du galesaren egungo testuinguruan halako eremuak ez direla hiztun-dentsitate ertaineko edo baxuko eremue-tatik isolatuta aritzen. Era berean, dentsitate ertaineko eta baxuko eremuek ere lotura sendoak behar dituzte —continuum geolinguistikoko bat edota kodependentzia sozial, kultural eta ekonomiko bat— dentsitate altuko eremuekin. Galesez mintzatzen diren komunitateak elkarri lotuta daude pertsonen joan-etorrien bidez, ekologia ekonomiko eta kultural saretu eta geolinguistikoko batean. Erlazio horrek iradokitzen du galesak komunitate-hizkuntza gisa izango duen etorkizuna ez dela soilik dentsitate altueneko eremuak sendotzearen araberakoa; galesa herrialde osoan indartzea ere ezinbestekoa da, bai eta continuumaren

1. Prosiect BRO proiektua dentsitate altuko eremuen inguruan egiten ari den lana University of Wales Trinity Saint David, University of the Highlands and Islands eta Oxford University-ren arteko lankidetzan da, Galeseko Gobernuak babestua. <https://www.wales.ac.uk/bro>

eta kodependentziaren kontzientzia hori eztabaidaren eta politikagintzaren erdigunean jartzea ere.

Gako-hitzak hizkuntza-politika, hizkuntza-plangintza (LPP), galesa, hiztun-dentsitatea, arnasgunea.

Sarrera

Artikulu honek Galesen eta galesaren kasua aztertzen du, hizkuntzaren gotorlekuen, hizkuntzaren bihotz-eremuen edo hiztun-dentsitate altuko komunitateen gaiarekin lotuta. Euskararen testuinguruan garatutako «arnasgune» kontzeptu eta markoa ikuspegi galestar batetik arakatuz, artikuluak bi hizkuntzen eta haien egoera soziolinguistikoen arteko alderaketa-puntuak eta desberdintasunak azpimarratzen ditu. Galesak gaur egun dituen lau erronka aurkezten ditu: hiztun-kopurua handitzea, hezkuntza-politika, erabilera soziala eta hiztun-portzentajea altuena duten eremu eta komunitateetan hizkuntzari eustea. Azkenaldiko politikako esku-hartzeak eztabaidatzean, artikuluak argudio nagusi hau defendatzen du: beharrezkoa dela continuumaren eta kodependentziaren errealitatea eta garrantzia ulertzea eta aitortzea, Galesen kasuan, dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko eremuetan zehar. Ondorioz, proposatzen du continuuma eta kodependentzia kontuan hartu beharko liratekeela hiztun-dentsitate altuko eremuak sostengatzeko erronkei erantzuteko politikak garatu eta inplementatzeko erabiltzen diren marko kontzeptualetan.

Galesa

Galesa, Europako hizkuntza gutxituen alorrean, ingurune linguistiko ezagune-netako bat da ekintzaile, ikertzaile eta politika-arduradunen artean. Tamaina ertaineko hizkuntza gutxitua da, milioi-erdi hiztunetik gora dituen (Welsh Government, 2022); hizkuntza-mugimenduak eta kultur elkarteak sustatzen dituen gizarte zibil aktiboa, oinarri sozioekonomiko zabala eta eremu askotan garatu eta ezarri diren hizkuntza-politikak dituen ingurune publikoa ditu.

Orain dela hogeita hamar urte, Europar Batasuneko 48 gutxiengo linguistikoren produkzio eta erreprodukzio linguistikoaren azterketan, *Euromosaic* txostenak (Nelde et al., 1996) bigarren multzoan kokatu zuen galesa, Euskal Autonomia Erkidegoko euskara baino puntu bat beherago, eta Nafarroako euskara eta Ipar Euskal Herriko euskara baino multzo bat gorago. Geroztik, hizkuntza-plangintzako ikuspegi desberdinek eta faktore sozioekonomiko

desberdinek eragin dute galesaren eta euskararen gaur egungo egoeran, bai haien lurraldeetan, bai diasporako komunitateetan eta eremu digitaletan.

Galesa eta euskara

Bi herrien eta hizkuntzen antzekotasunak ezagunak dira honezkero: biek dute 20.000 km² inguruko lurraldea eta 3 bat milioi biztanleko populazioa; nola euskara hala galesa linguistikoki urrun daude gaztelaniatik/frantsesetik eta ingelesetik; haien hiztunak adin guztietakoak dira eta ingurune landatar nahiz urbanoetan bizi dira; eta hiztunen ehunekoak eta kopuruak ez dira oso desberdinak, nahiz eta euskarak, azken hiru hamarkadetan, abantaila nabarmena hartu dion galesari, eta badirudien antzera jarraituko duela aurrerantzean.

Bi talde linguistikoek, beren ideia, esperientzia, kanpaina, ikerketa, ekimen eta politikekin, ekarpen nabarmena egin diete «eremu urriko hizkuntzen», «aniztasun linguistikoaren» eta «gutxituta eta galzorian dauden hizkuntzen» iraunkortasunari buruzko Europako diskurtsoei. Nahiz eta Gales, Erresuma Batuaren parte denez, jada ez dagoen Europar Batasunean, Galesen Europako sareetako parte-hartzeak bere horretan dirau. Galeseko ekintzaileak, akademikoak eta politika publikoetako arduradunak ELEN² eta NPLD³ sareetako kideak dira: lehena, Hizkuntza Berdintasunerako Europako Sarea, gizarte zibileko alor honetako elkarteak ordezkatzan dituen GKEa da, eta bigarrena, Hizkuntza Aniztasuna Sustatzeko Sarea, gobernu autonomo eta erregionaletako ordezkartzan aritzen da nagusiki. Nahiz eta Erresuma Batuak ezin duen jada Erasmus+ programan parte hartu, biziberritze linguistikoaren alorrean badira Europar Batasuneko programa batzuk Erresuma Batuaren parte-hartzea onartzen dutenak, esaterako E-COST-Action Plurilingmedia⁴ eta EU Horizon programako Fosterlang⁵ proiektua, eta horietan sartuta dago Gales.

Galesen eta Euskal Herriaren arteko aldebiko harremana sare horiek baino lehenagokoa da, norbanako garrantzitsu batzuen⁶, Mercator sarearen eta garai bateko Hizkuntza Gutxituen Europako Bulegoaren bidez. Hamarkadetan zehar, bi talde linguistikoek kontaktu eta trukeak izan dituzte sarri, gehienetan sare horien bidez. 2022an, Etxepare Euskal Institutuak, nire unibertsitatearekin

2. ELEN <https://elen.ngo/>

3. NPLD <https://npld.eu/>

4. Plurilingmedia <https://plurilingmedia.eu/>

5. Fosterlang <https://fosterlang.al.uw.edu.pl/>

6. Aipamen berezia egin behar zaio Ned Thomasen eta Txillardegiren arteko harremanari; ikusi, adibidez: Thomas, N. (2010) Bydoedd Tal-y-bont: Y Lolfa.

lankidetzan, Soziolinguistikako Alan R. King Katedra⁷ jarri zuen martxan, bi herrietan alor honetan diharduten ikertzaileen, gizarte zibilaren eta politika-arduradunen arteko hartu-emanaren sendotu eta are gehiago garatzeko. 2026ko urtarrilean, Galesko Gobernuak eta Eusko Jaurlaritzak beren harremana berritu zuten, Elkar Ulertzeko Memorandum⁸ eguneratu bat sinatuta. Horren bidez, garraioan, energian, teknologian, elikaduran, hezkuntzan, estrategia fiskalean, gizarte-politikan, osasunean, kulturen eta hizkuntzan, besteak beste, elkarrekin lan egiteko konpromisoa hartu zuten.

Euskararen egoera soziolinguistikoa, eta azken 40 urteetan lortutako aurrerapena, gaur egun galesaren alde diharduten ekintzaile, ikertzaile eta politika-arduradunentzako kanpoko erreferentzia- edo alderaketa-puntu garrantzitsuenak dela esan liteke.

Galesaren egungo erronkak

(1) Hitzunen kopuruak eta ehunekoak

Azken bost hamarkadetako erroldetan eta soziolinguistika-inkestetan jasotako datuen arabera, euskal hitzunen kopuruek eta ehunekoek gora egin dute; ezin da, ordea, gauza bera esan galesari buruz. Erresuma Batuko erroldako datuen arabera, Galesen bizi diren eta galesez mintzatzeko gai diren 3 urtetik gorako biztanleen kopuruak behera egin zuen hamarkadaz hamarkada XX. mendean zehar 1991ra arte; urte hartan, igoera txiki bat antzeman zen, 1981-1991 tartean gales-hitzunen populazioak 503.500etik 508.100era egin baitzuen gora. 2001ean, igoera handixeagoa nabaritu zen, 582.400 hitzun zenbatu baitziren. Halere, azken bi erroldetako beheranzko joera erakutsi dute, 20.400 hitzun gutxiago baitzeuden 2011n eta 23.700 hitzun gutxiago 2021ean. Gales-hitzunen kopurua, beraz, 538.300ekoa da gaur egun; zenbaki horrek inoiz erregistratutako ehunekorik txikiena adierazten du, baina ez kopururik txikiena, 1. taulan erakusten den bezala.

7. Alan R. King Katedra <https://www.etxepare.eus/eu/euskal-ikasketak-katedrak>

8. <https://media.service.gov.wales/news/wales-must-take-every-opportunity-to-work-with-other-nations-and-regions-following-agreements-with-catalonia-and-basque-country> [2026ko otsailaren 1ean kontsultatua]

1. taula. Hiru urte edo gehiago dituzten eta galesez mintzatzeko gai diren biztanleen kopuruak, 1921etik 2021era [Galesen].

Urtea	Kopurua	Biztanleen ehunekoa (%)
1921	922.100	37,1
1931	909.300	36,8
1941	1941ean, Bigarren Mundu Gerraren ondorioz, ez zen erroldarik egin.	
1951	714.700	28,9
1961	656.000	26,0
1971	542.400	20,8
1981	503.500	19,0
1991	508.100	18,7
2001	582.400 (r)	20,8
2011	562.000	19,0
2021	538.300	17,8

Iturria: Welsh Government / ONS, Census of Population 1921–2021; Welsh language in Wales, Census 2021.

Eskozian ez bezala, non errolda 2022ra atzeratu baitzen, Erresuma Batuko errolda 2021ean egin zen Galesen, COVID pandemiaren erdian, eta haurrak ez ziren eskolara ohi bezala joaten osasun publikoan ezarritako murrizketen ondorioz. 2011-2021 tartean, eskolatze-adinean zegoen biztanleriaren zati horrek bizi izan zuen, alde handiaz gainera, jaitsierarik handiena, bai kopuruetan, bai ehunekoetan: 3-15 urteko 22.200 hiztun gutxiago zenbatu ziren, eta 5-15 urtekoen artean 6 puntuko jaitsiera izan zen.

2. taula. Hiru urte edo gehiago dituzten eta galesez mintzatzeko gai diren biztanleen kopuruak eta ehunekoak, adin-taldeka, 2011-2021.

Adin-taldea	2011		2021	
	Kopurua	%	Kopurua	%
3-4	16.500	% 23,3	11.900	% 18,2
5-15	152.300	% 40,3	134.700	% 34,3
16-19	43.700	% 27,0	38.800	% 27,5
20-44	150.700	% 15,6	153.800	% 16,5
45-64	107.900	% 13,3	107.300	% 13,0
65-74	45.100	% 15,0	45.900	% 12,8
75+	45.800	% 17,5	45.800	% 15,1
Guztira (3+)	562.000	% 19,0	538.300	% 17,8

Iturria: Welsh Government / ONS, Census of Population 1921-2021; Welsh language in Wales, Census 2021.

Zenbaki horiek iradokitzen dute errolda pandemiaren garaian egin izanak, ikasleak eskolara joan gabe egon zirelako luzaroan, azaltzen duela neurri handi batean hiztun-kopuru orokorrean izandako jaitsiera. Hala ere, garrantzitsua da azpimarratzea haur eta gazteek pandemiaren garaian hezkuntza-sistemaren eta hari lotutako sozializazioaren bidez galesa eskuratzeko, erabiltzeko eta garatzeko aukerak galdu edo eten izanak epe ertaineko eta luzeko ondorioak izan ditzakeela. Pandemiaren ondorioen eta 2021eko gales-hiztunen kopuruen arteko korrelazio zuzena egon arren, argi ikusten da gales-hiztunen kopurua ez dela handitzen ari Galeseko gobernuak 2017an argitaratutako 2050erako milioi bat gales-hiztun lortzeko helburuaren proiektzio edo ibilbidearen arabera (Llywodraeth Cymru, 2017).

3. taula. Hiru urte edo gehiago dituzten eta galesez mintzatzeko gai diren biztanleen kopuru eta ehunekoen proiektzio-ibilbidea, 2050 arteko garai zehatzetan.

Urtea	Kopurua	Ehunekoa
2011	562,000	19
2017	580,000	19
2021	600,000	20
2026	630,000	20
2031	680,000	22
2036	750,000	24
2041	830,000	26
2046	920,000	29
2050	1,000,000	31

Iturria: Welsh Government / ONS, Census of Population 1921–2021; Welsh language in Wales, Census 2021.

«Cymraeg 2050 Strategy: A million Welsh speakers» estrategia (Welsh Government, 2017) 2017an onartu zuen Galeseko gobernuak, eta «miloi bat gales-hiztun» leloa Cymdeithas yr Iaith Gymraeg elkarteak gizarte zibiletik bultzatutako kanpainatik hartu zuen. Cymraeg 2050 estrategiak hiru ardatz estrategiko ditu: (a) gales-hiztunen kopurua handitzea, (b) galesaren erabilera handitzea, eta (c) baldintza lagungarriak sortzea: azpiegiturak eta testuingurua.

(2) Hizkuntza-jabekuntza hezkuntzaren bidez

Galesaren eta euskararen azken hamarkadetako historia soziolinguistikoa izandako desberdintasun esanguratsuenetako bat da administrazio bakoitzeko hezkuntza-sistemak zer erritmotan heldu dion euskarazko eta galesezko hezkuntzaren eskuragarritasuna handitzeko auziari. Euskal Autonomia Erkidegoaren kasuan, hezkuntza arautua euskaraz jasotzen zuten ikasleak (D eredua) % 15 baino gutxiago ziren 1980ko hamarkadaren erdian (Lloyd Williams et al., 2024), eta 2024rako⁹ % 70 baino gehiago ziren sistema bateratuan (eta % 94 sistema publikoan). Onartu behar den arren ez dela halako bilakaerarik izan Nafarroan eta Iparraldean, Euskal Autonomia Erkidegoan eskolatutako 360.000 haur eta gazteen gehiengo handi bat D ereduan matrikulatzeak nabarmen eragin du adin-talde gazteenetako hiztun-kopuruaren gorakadan. Galesaren kasuan, ez da halako aurrerapenik lortu orain arte. Gaur egun, eskolatzeko-adinean dauden biztanleen % 17 inguru galesezko eskoletan matrikulatzen dira, eta % 9 inguru

9. <https://orain.eus/es/actualidad/sociedad/2024/09/06/comienzo-curso-escolar-2024-2025-en-cav/>

eredu elebidunetan. Ingelesezkotako hezkuntza –galesa irakasgai gisa hartuta– eredu nagusia da oraindik alde handiz: 2023/24 ikasturtean ikasleen % 73 zeuden eredu horretan matrikulatuta, 2003/04 ikasturteko % 79rekin alderatuta.

4. taula. Ikasle-kopurua ikastetxeko irakaskuntza-hizkuntzaren arabera, 2003/04-2023/24

	Galesezko eredia	Elebiduna	Ingelesezkotako eredia	Baztertuak	Guztira
2003/04	91.300 (% 19)	8.930 (% 2)	389.340 (% 79)	4.591 (% 1)	494.161
2012/13	73.888 (% 16)	42.776 (% 9)	342.449 (% 74)	5.755 (% 1)	464.868
2022/23	77.922 (% 17)	42.160 (% 9)	343.700 (% 73)	6.090 (% 1)	469.872
2023/24	78.582 (% 17)	40.783 (% 9)	340.003 (% 73)	6.472 (% 1)	465.840

Iturria: StatsWales, Welsh Government, Maintained schools and pupils by local authority, Welsh medium type and year (2023/24ra arte). Kategoriak Lloyd Williams et al. (2024) lanari jarraituz bateratu dira.

Galesen, aldakortasun handia dago eskualde batetik bestera, eta eskolatze-adinean dauden eta nagusiki ingelesezko hezkuntza jasotzen duten biztanleen ehunekoak bat datoz galesez inolako gaitasunik ez duten adin guztietako biztanleen ehunekoekin, Erresuma Batuko eroldaren arabera. Merezki du gogoraraztea hezkuntza agintaritzaren mailako arazko betebeharra dela Galesen, eta gizarte zibileko hainbat elkarrek galesezko hezkuntzarako sarbide ekitatiboagoa eskatu dutela behin eta berriz, kanpaina nazional eta lokalen bidez, gurasoen ekintza-taldeen bidez nahiz auzi estrategikoen bidez. Izan ere, galesaren biziberritzearen alde dihardutenen artean frustrazio handia eragiten du oraindik ere hainbeste traba daudela ikusteak, eta ohartzeak zein zaila den galesezko hezkuntza ezartzea eta populazioaren gehiengoarentzako aukera erreal bihurtzea, denbora-tarte berean Euskal Autonomia Erkidegoan bihurtu den bezala.

Itxaropen handia dago berriki onartutako Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 legeak aldaketa hori azkenik Gales osoan eragingo duelakoan. Legeak 2050erako milioi bat gales-hiztun izateko helburua lortzen lagunduko du, eta horretarako neurriak ezarriko ditu ikasle guztiak, derrigorrezko eskola-adina bukatzen dutenerako, gutxienez galesaren erabiltzaile independenteak izan daitezkeen. Laburbilduz, Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 legeak galesaren estrategiari 2050erako gutxienez milioi bat gales-hiztuneko jomuga jasotzeko betebeharra ezarriko dio, baita galesaren erabilerarekin lotutako beste jomuga batzuk ere, lantokiko eta gizarteko erabilera barne. Gainera, galesaren gaitasuna Hizkuntzetarako Europako Erreferentzia Esparru Bateratuaren mailen arabera deskribatzeko ikuspegi estandarra ezarriko du. Eskoletarako arazko

hiru hizkuntza-kategoria zehazten ditu («nagusiki galesa», «bi hizkuntzakoa» eta «nagusiki ingelesa, partez galesa»), eta hizkuntza-kategoria horiek izendatzeko arauak ezartzen ditu, bai eta kategoria bakoitzerako galesezko hezkuntzaren gutxieneko kopuruari eta galesa ikasteko helburuei buruzko eskakizunak ere. Maila nazionalen egindako hizkuntza-plangintza (Galeseko ministroei Galesezko Hezkuntzaren eta Galesaren Ikaskuntzaren Marko Nazionala prestatzeko betebeharra ezarri), agintaritza lokalen mailakoa (hezkuntzan galesa sustatzeko plan estrategiko lokalak prestatzeko betebeharra ezarri) eta eskola-mailakoa (galesezko hezkuntza emateko planak prestatzeko betebeharra ezarri) lotuko ditu. Galesa Ikasteko Institutu Nazionala ere eratuko du, adin guztietako jendeari galesa ikasten laguntzeaz arduratuko den erakunde berria.

(3) Galesaren erabilera soziala

Hizkuntza gutxituaren erabilera soziala handitzea Europa osoko komunitateek partekatzen duten helburua da. Kataluniaren kasuan, biztanleen % 90 inguruk hitz egin dezakete katalanez, % 79k lanean edo eskolan erabiltzen dute, % 78k gutxienez noizbehinka erabiltzen dute lagunekin eta % 68k maila batean edo bestean erabiltzen dute familian¹⁰. Baldintza horietan ere, ordea, ekintzaile, ikertzaile eta politika-arduradunen artean kontzientzia sendoa dago katalanaren erabilera soziala presio handiaren pean dagoela, neurri handi batean egiturazko baldintzen ondorioz: sare sozialen, ikus-entzunezkoen eta espazio digitalen eragina, populazioaren mugikortasuna, eta elkarriketa eta hartu-emanak hizkuntza bakarrean egiteko edo hizkuntza bakarrera aldatzeko arau sozialak, gartzelania bihurtzen delarik hizkuntza bakar hori. Bartzelonako Udalak, berriki, Katalanaren Erabilera Sozialerako mandatariaren¹¹ kargua sortu du, eta hainbat ikerketak erakusten dute adin-talderik gazteena dela katalanez hitz egiteko gaitasun handiena duena, baina adin-talde horretako hiztunak ez direla katalanaren erabiltzaile beste adin-talde askotako hiztunak bezain intentsiboak (Departament de Política Lingüística & Institut d'Estadística de Catalunya, 2025; Vila i Moreno et al., 2023). Antzeko kezka-diskurtsoak aurki daitezke Europako hizkuntza gutxitu edo galzorian dauden hizkuntza-komunitate askotan hizkuntzaren erabilera sozialari dagokionez.

Alde horretatik, Gales ez da salbuespena. Esaterako, Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 legearen 1. zatiak «galesaren erabilera sustatzea eta erraztea» du izenburu, eta galesaren estrategiaren helburuei egiten die

10. <https://llengua.gencat.cat/ca/el-catala/coneixement-i-us/>

11. <https://ajuntament.barcelona.cat/ca/organigrama-municipal/organ/Comissionat%20d%27%C3%9As%20Social%20del%20Catal%C3%A0>

erreferentzia: gutxienez milioi bat gales-hiztun lortzea eta erabilera handitzea. Legeak dio «galesaren erabilera sustatzeko eta errazteko estrategiak Galesen gales-hiztunen kopurua 2050erako gutxienez milioi batera handitzeko helburua jaso behar duela»; horrek esan nahi du lege hau onartzearen ondorioz helburu estrategikoa arauzko helburu bihurtu dela. Gainera, Legeak jasotzen du estrategiak «Galesen galesaren erabilera handitzeko helburuak ezarri behar» dituela, lantokiko eta gizarteko erabilera barne. Galesaren erabilera handitzea da Cymraeg 2050 estrategiaren bigarren helburu nagusia, eta testuinguru horretan eguneroko erabiltzaileen ehunekoa bikoiztea da xedea. Galeseko gobernuak hizkuntzaren erabilera handitzea Cymraeg 2050 estrategiaren testuinguruan¹² egiten duen «guztiaren erdigunean» jartzen du. Adierazten du «Gobernu osoan eta Gales osoko hainbat bazkiderekin lanean jarraituko» duela «gure hizkuntzaren erabilera handitzeko etxean, gizarte- eta komunitate-mailan, eskolako jolastokian, lantokietan, negozioetan eta digitalki». Galesaren erabilera sozialaren garrantzia ezin liteke modu sinesgarriago batean adierazi. Galesaren testuinguruan, hizkuntzaren erabilera sozialak familia barruko eta lantokiko erabilera barne hartzen ditu, baita aisialdiko, kulturako eta kiroleko, komunitate-bizitzako eta sareko erabilera ere.

Hala ere, hizkuntza gizarte-fenomenoa da, eta sozialki erabiltzeko aukerak hiztunek elkar topatzen duten leku eta espazioen arabera dira, non hartu-emanak trabarik gabe gerta daitezkeen. Erabilera sozialerako baldintzak egiturazko faktoreek zehazten dituzte, Isasik eta Txillardegik (1994) eta galesaren, euskararen eta galzorian dauden hizkuntzen testuinguru zabalagoetan beste askok argudiatu duten bezala. Fishmanen «breathing spaces» kontzeptua (Fishman, 1991, 59. or.), non hizkuntza (gutxitua) hizkuntza nagusiaren presiorik gabe erabil daitezkeen, asko garatu da euskal testuinguruan (liburu honetako beste kapitulu batzuetan azaldu den bezala) Mikel Zalbideren, Iñaki Iurrebasoren eta beste batzuen lanetan, BAT Soziolinguistika Aldizkarian (2019), kazetaritzan, UEMAk eta beste batzuek egindako kanpainetan eta politikagintzan, *Euskararen arnasguneak: Definizioaren eta erronken berrikuspena* (2024)¹³ dokumentuan. Euskal eztabaida ingelesez ikusteko, ikus Dorronsoro (2025, argitaratzear); eta galesez, Jones (2025)¹⁴. Nazioarteko literaturan, Belmarrek eta Glassek (2019) ekarpen garrantzitsua egin zioten Fishmanen «breathing spaces» kontzeptuaren garapenari, arnasgune digital edo birtualen eztabaidan sakonduz.

12. <https://www.gov.wales/cymraeg-2050-welsh-language-strategy-action-plan-2025-2026.html>

13. <https://arnasagara.eus/arnasguneak/> edo Nafarroako Gobernua, Eusko Jaurlaritza & UEMA. (2024ko martxoa). *Euskararen arnasguneak: Definizioaren eta erronken berrikuspena*. https://arnasagara.eus/wp-content/uploads/2024/03/Euskararen-arnasguneak_2024ko-martxoa.pdf

14. <https://pedwargwynt.cymru/dadansoddi/fel-gall-ein-hiaith-ni-andalu-yma>

Euskal Herrian *breathing spaces* edo arnaguneen esanahiaren inguruan egin den eztabaidak ekarpen garrantzitsua egin dio haien garapenari eta beste komunitate linguistiko batzuetan egin daitekeen aplikazioari. Arnasguneek, geografia-komunitateak direnez (hau da, hiztun-dentsitate altuko eremuak), hizkuntzak trabarik gabe erabiltzeko espazio sozial ugari ere eskaintzen dituzte, eta horrek Fishmanen *breathing spaces* deiturikoen definizio zabalagoa islatzen du. Dentsitate altuko eremu geografikoen iraunkortasunaren garrantzia, galesaren testuinguruan, 1960ko hamarkadatik aurrerako kanpaina linguistikoen muina izan da, hizkuntza Gales osoan biziberritzeko kanpaineekin batera. Labur esanda, galesaren erabilera soziala sustatzeko diskurtsoan, beti azpimarratu izan dira bai geografia sozialak, bai espazio linguistikoak (espazio digitala barne).

Dentsitate linguistiko altuko eremuen iraunkortasuna

Cymraeg 2050 estrategiaren hirugarren gaiak, «Baldintza lagungarriak sortzea: azpiegiturak eta testuingurua», ekimen sorta zabala biltzen du, teknologiatik eta azpiegitura linguistiko digitaletatik kulturara eta hedabideetara. Arlo horretako lehen helburua «Komunitatea eta ekonomia: ekonomia garatzea galesez mintzatzen diren komunitateentzat oinarri sendoa bermatzeko» da, eta esplizituki aipatzen ditu «gales-hiztunen dentsitate altua duten komunitateak». 2025-2026ko Ekintza Plan berrienean (Welsh Government, 2025), gai hori Etxebizitza, Hizkuntza eta Enpleguarekin hasten da, eta adierazten du Galeseko gobernuak «konprometituta dagoela galesez mintzatzen diren komunitateen iraunkortasuna babesteko, etxebizitzaren, hizkuntza-plangintzaren, ekonomiaren eta garapen ekonomikoaren politikak lerrotatuz ezarri beharreko esku-hartze sorta bat eskaintzeko». Ekintza Plana argitaratu zenean, Galeseko gobernuak oraindik ez zuen argitaratu Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordearen lehen txostenari, *Empowering Communities, Strengthening the Welsh Language* (2024ko abuztua), emandako erantzuna.

Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordea

Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordea 2022ko abuztuan eratu zuen Galeseko gobernuak, *Second Homes: Developing new policies in Wales* (2021) txostena argitaratu ondoren. Batzordeari ardura hau eman zitzaion: «Gobernuari gomendioak ematea galesa etorkizunean komunitate-hizkuntza gisa babesteko... [eta] gure komunitateetan hizkuntzak duen osasunari buruzko analisi soziolinguistikoa gidatzea»; horrek aukera emango zion «galesez mintzatzen diren komunitateek dituzten erronkak kontuan hartzeko eta COVID-19aren ondorengo

berregituratze linguistiko, sozioekonomiko eta sozialeko erronkak eta Erresuma Batuak Europar Batasunetik irteteko hartutako erabakia hobeto ulertzeko».

2022an, Galeseko gobernuak *Welsh Language Communities Housing Plan* (Welsh Government, 2022) argitaratu zuen; plan horrek hainbat ekimen jaso zituen, «ekonomiaren, etxebizitzaren, komunitate-garapenaren eta hizkuntza-plangintzaren alorreko esku-hartzeak bateratzeko, galesez mintzatzen diren komunitateek bideragarri izaten jarrai dezaten ekonomikoki eta linguistikoki» (Welsh Government, 2022).

Garai berean, University of Wales Trinity Saint David, University of the Highlands and Islands eta Jesus College Oxford University erakundeen arteko lankidetzak bat garatu zen gales-hiztunen dentsitate altuko eremuak ikertzeko. Prosiect BRO: *gaur egungo galesez mintzatzen diren komunitateen inkesta soziolinguistiko orokorrak*¹⁵ Batzordearen lana ere babestu zuen erroldako datuen analisien bidez eta Batzordearen eztabaidetan aurkezpenak eta ekarpenak eginez, bere lehen txostena, *Empowering Communities, Strengthening the Welsh Language*, argitaratu aurretik.

Ekimen horiek argi erakusten dute Galeseko gobernuak garrantzi handia ematen diola gales-hiztunen dentsitate altuko eremuak iraunarazteari, bai eta galesaren aldeko bere estrategiari ere.

Komunitateak ahalduntzen, galesa indartzen

Bere lehenengo txostenean (*Empowering Communities, strengthening the Welsh Language* [Komunitateak ahalduntzen, galesa indartzen], Batzordeak gomendio sorta zabal bat argitaratu zuen. Zehazki, 57 politika-gomendio egin zituen galesez mintzatzen diren komunitateak babesteko eta indartzeko, zortzi politika-alorretan banatuta: ekonomia, lantokiak, komunitateen garapena, etxebizitza, herri- eta herrialde-mailako plangintza, berdintasuna-aniztasuna-inklusioa, galesezko hezkuntza eta komunitateko hizkuntza-plangintza. Txostenaren gomendio nagusia «dentsitate linguistiko altuko eremuak» izendatzea zen, eta eremu horietan arreta handiagoa eskaintzea galesari aipatutako zortzi politika-alor horietako politiketan. Galeseko gobernuaren barruan unitate espezialista bat sortzea ere gomendatzen zuen, dentsitate linguistiko altuko eremuetarako politikak koordinatzeko.

15. Prosiect BRO <https://www.wales.ac.uk/bro>

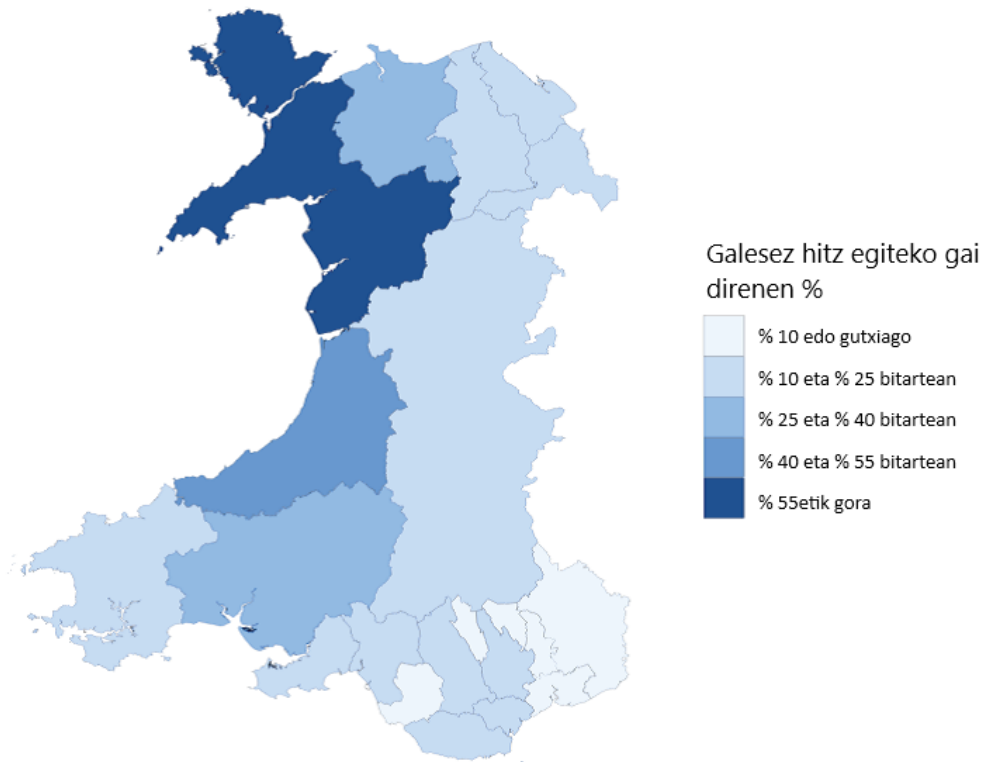
Continuum geolinguistikoa eta kodependentzia. Dentsitate linguistikoko altuko eremuak: galesaren egungo testuingurua

Galeseko kartografiak, oro har, galesez hitz egiteko gai den biztanleriaren ehunekoa edo dentsitatea % 10eko eskalen bidez irudikatu izan du, % 0-10etik % 80tik gorako tartetara. Mapa horiek dentsitate altueneko eremuen zatikatzea nabarmentzen dute denboran zehar. % 70eko atalasea maiz aurkezten da mugarri gisa, edo testuinguru honetan komunitate geografikoan hizkuntzarentzako gizarte-mailako aldaketa-puntua erakusteko estatistikarik esanguratsuena bezala. Ehuneko hori, nagusiki, baldintza horietan pertsonen arteko komunikazioaren hizkuntza zein izango den kalkulatzeko probabilitatean oinarritzen da, soziolinguistikaren ikuspegi matematikoetan oro har egin izan den bezala (ikus, adibidez, Isasi et al., 1994).

Batzordearen gomendioa «dentsitate linguistikoko altuko eremuak» definitzen dituen atalasea % 40an ezartzea zen, Erresuma Batuko 2021eko erroldan, eta agintaritza lokalei malgutasuna ematea atalase hori baino pixka bat beherago kokatzen diren eremuak izendatzeko. Galeseko 22 agintaritza lokaletatik lauk baino ez dute % 40tik gorako hiztun-portzentajea (Gwynedd, Ynys Môn, Ceredigion eta Sir Gaerfyrddin, ikusi beheko taula/mapa). Hiztun-portzentajea batezbesteko nazionala baino altuagoa den beste bi agintaritza lokaletan (Conwy eta Sir Ddinbych konderrietan), beste 20 auzo¹⁶ daude non hiztun-portzentajea % 40tik gorakoa den, eta batezbesteko nazionaletik behera dauden hurrengo hiru agintaritza lokaletan (Sir Benfro, Powys eta Castell-nedd Port Talbot konderrietan), halako ehunekoak dituzten beste 17 auzo daude landaguneetan eta eremu postindustrialetan. Bederatzai agintaritza lokal horietatik kanpo, ez dago auzorik non gales-hiztunen portzentajea % 40koa edo handiagoa den.

16. Auzo horien izen teknika Lower Layer Super Output Area (LSOA) da. 1.000-3.000 biztanle inguruko unitateak dira. Galesen, 1.917 LSOA daude guztira. Horietatik 232tan, 3 urte edo gehiago dituzten eta galesez mintzatzeko gai diren biztanleak % 40 edo gehiago dira.

1. mapa. Hiru urte edo gehiago dituzten gales-hiztunak agintaritza lokalen arabera, Gales, 2021eko errolda.

Iturria: Welsh Government / ONS, Census 2021.

5. taula. Galeseko 3 urte edo gehiago dituzten gales-hiztunen kopuru eta ehunekoak 22 agintaritza lokalen eta batezbesteko nazionalaren arabera.

	2021	
	Kopurua	Ehunekoa
Gwynedd	73.600	64,4
Ynys Môn	37.400	55,8
Ceredigion	31.700	45,3
Sir Gaerfyrddin	72.800	39,9
Conwy	29.000	25,9
Sir Ddinbych	20.900	22,5
Cymru (Gales)	538.300	17,8
Sir Benfro	20.600	17,2
Powys	21.400	16,4
Castell-nedd Port Talbot	18.700	13,5
Rhondda Cynon Taf	28.600	12,4
Wreccsam	16.000	12,2
Caerdydd	42.800	12,2
Sir y Fflint	17.400	11,6
Bro Morgannwg	14.700	11,5
Abertawe	26.000	11,2
Caerffili	17.800	10,5
Pen-y-bont at Ogwr	13.000	9,2
Merthyr Tudful	5.100	8,9
Sir Fynwy	7.900	8,7
Torfaen	7.400	8,2
Casnewydd	11.600	7,5
Blaenau Gwent	4.000	6,2

Iturria: Welsh Government / ONS, Census 2021.

Laburbilduz, 243.416 biztanle, edo gales-hiztunen % 45, gales-hiztunen batez besteko ehunekoa % 40koa edo handiagoa den konderrietan bizi dira, edota hiztun-portzentajea % 40koa edo altuagoa den auzoetan. Horrek zera esan nahi du: gales-dentsitate altuaren atalasea % 40an ezarriko balitz, Batzordearen gomendioek —politika publikoetan inplementatuz gero— Gales osoko gales-hiztunen ia erdien bizitzetan eragingo luketela.

Behean ageri den 6. taulan, Galeseko datuak Euskararen Inkesta Soziolinguistikoa erabilitako lau eremuen arabera sailkatu dira. Erresuma Batuko 2021eko erroldako¹⁷ datuek erakusten dutenez, gales-hiztunen % 2 bizi dira biztanleen % 80 edo gehiago galesez mintza daitezkeen auzoetan. Guztira 15.000 biztanle baino gutxiago dituzten komunitate barreiatuetarako hizkuntzaren biziberritze-politikak eratzea ez da egingarria galesaren testuinguruan, baina, era berean, ez da jendearen bizimoduaren isla ere. Dentsitate altuko eremuak izendatzeko ehunekoak altuegi ezartzeak eta Galeseko testuinguruan politika publikoak aldatzeak okerreko irudia emango luke: «gune linguistiko isolatu» gisa deskribatuko lituzke berez continuum linguistiko geografiko baten barruan dauden eta testuinguru sozialean, kulturalen eta ekonomikoan kodependentzia bat partekatzen duten auzoak.

6. taula. Galeseko datuak euskararen 1-4 hizkuntza-eremuen arabera.

Hizkuntza gutxituko hiztunen ehunekoaren araberako eremuak (2021)	Euskara (Euskal Autonomia Erkidegoa soilik)		Cymraeg	
	Hiztun- kopurua	Hiztun guztien %	Hiztun- kopurua	Hiztun guztien %
1. eremua: % 20tik behera	219.385	% 32	246.716	% 46
2. eremua: % 20-% 50	157.209	% 23	146.669	% 27
3. eremua: % 50-% 80	219.008	% 32	131.515	% 24
4. eremua: % 80tik gora	85.027	% 12	13.412	% 2
GUZTIRA	680.629	% 100	538.312	% 100

Iturria: Eusko Jaurlaritza eta Galeseko Gobernua, 2021eko errolda.

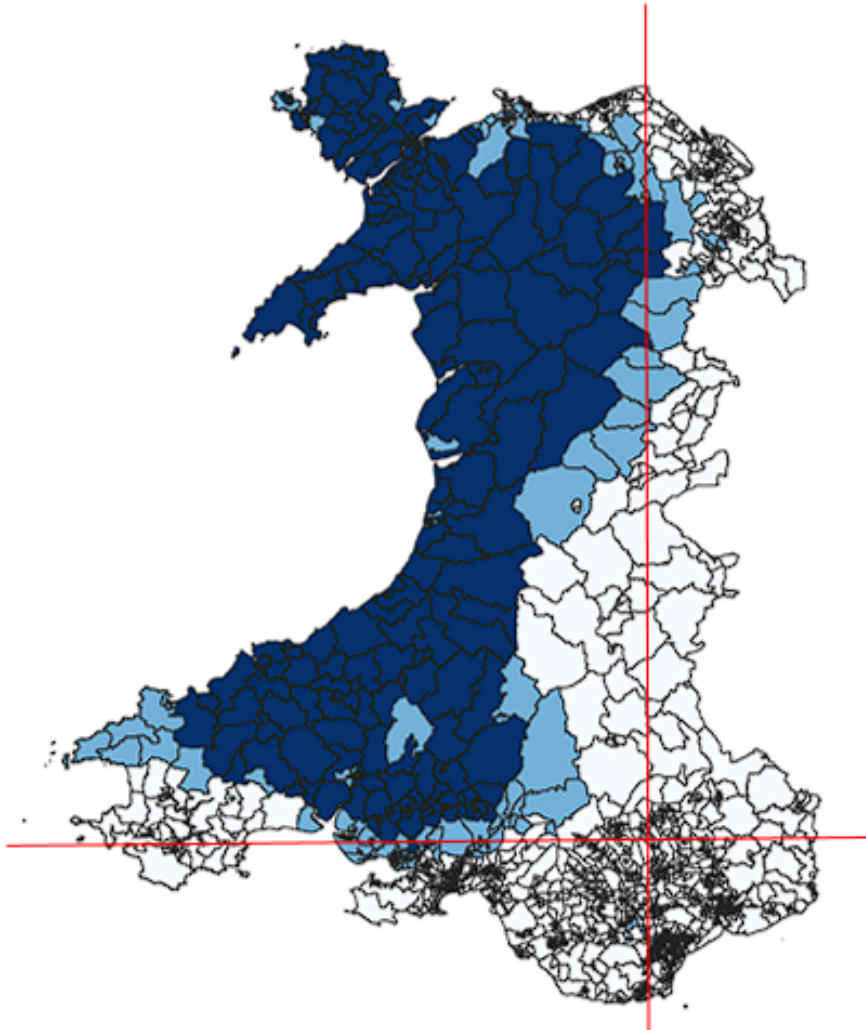
Dentsitate altuko eremuak % 40ko atalasearekin mapan irudikatzeak aukera ematen du komunitateetako pertsonen nola bizi, lan egin, ikasi eta beren bizitza nola antolatzen duten hobeto kontuan hartzeko, bereziki landa-eremuetan eta erdi landatarretan. Adibidez, 2021eko Erresuma Batuko erroldaren arabera, pandemia-

17. 2021eko errolda 2021eko martxoaren 2lean egin zen, pandemiaren eta aldaketa azkarren garaian. Orientabide osagarriak eman ziren aldi baterako lan-erregulazioan zeuden pertsonen lanari buruzko errolda-galderei erantzuteko. Hala ere, ezin da jakin pertsona horiek nola bete zituzten jarraibideak. Kalitateari buruzko kontu zehatz gehiago hemen: <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/methodologies/traveltoworkqualityinformationforcensus2021>.

garaian egin zena, gales-hiztunen ehuneko handiena duten lau konderrietako biztanleria landunaren % 12 eta % 14 artean etxetik 2 km baino gutxiagora egiten zuten lan. Etxetik 2 km eta 60 km artean lan egiten zutenen ehunekoa % 35 zen Ceredigionen, % 42 Gwynedden, % 46 Ynys Môn eta % 47 Sir Gaerfyrddinen (Carmarthenshire). Nagusiki etxetik lan egiten zutenei dagokienez —eta kontuan hartuta datuak aldatu ahal izan direla COVID murrizketak kendu ondoren—, ehunekoak % 23 ingurukoak ziren Ynys Môn, Gwynedden eta Sir Gaerfyrddinen, eta % 32koak Ceredigionen.

Lanera, ikastera eta beste zerbitzu batzuk jasotzera edo aisia-jarduerak egitera joateko bidaiek ere islatzen dituzte dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko eremuen arteko continuum eta kodependentzia. Adibide bat ospitale orokor bat litzateke, gales-hiztunen ehunekoa inguruko eremuetan baino baxuagoa duen auzo batean kokatua. Osasun-zerbitzuak eskaintzen dituen zentro gisa, eskualde eta biztanleria zabal bat artatzen du, non dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko auzoak dauden. Eskualde zabal horretan bizi den biztanleriarentzako lantoki bat ere bada. Galesez mintzatzen diren langileetako batzuk dentsitate altuko auzoetan biziko dira. Beste langile batzuk, haiek ere gales-hiztunak, dentsitate ertaineko edo baxuko eremuetan biziko dira. Ospitalea haien guztien lantoki komuna da, non pazienteak eta haien familiak galesez ere artatzen dituzten. Ospitalerik ez balego, ez legoke lantokirik dentsitate altuko auzoetan bizi diren hiztunentzat edo dentsitate ertaineko edo baxuko eremuetan bizi direnentzat. Horrek eremu desberdinen arteko continuum geolinguistikoaren kodependentzia eta garrantzia irudikatzen ditu.

2. mapa. Dentsitate linguistiko altuko (% 40) eta ertaineko (% 20) eremuak, Lower Layer Super Output Areas (LSOA) unitateen arabera, 2021eko errolda.

GAKOA: Kolore ilunez ageri diren eremuak gales-hiztunak % 40 edo gehiago diren auzoak irudikatzen dituzte. Gris argiagoz ageri direnek, berriz, gales-hiztunak % 20 eta % 40 artean diren auzoak adierazten dituzte.

Marra zuzen bertikal eta horizontalek Galeseko biztanleriaren banaketa bertikal eta horizontal mediana adierazten dute; biztanleriaren % 50 marra bakoitzaren alde banatan bizi da.

Dentsitate linguistiko altuko eremuak herrialdeko eremu gutxien populatuetan kokatuta daude.

Iturria: Prosiect BRO, 2021eko Erresuma Batuko erroldako LSOA datuetan oinarrituta.

Continuuma eta «dentsitate ertaineko eremuak»

Azpiarratu behar da Batzordearen lehen txostenean ez zela gomendiorik egin «dentsitate ertaineko» izendapen ofizialik emateko. Hala ere, Batzordeak % 25eko atalase bat proposatu zuen dentsitate ertaineko eremuak deskribapen-eta analisi-xedeetarako adierazteko. Prosiect BROren analisi gehiago egin ondoren, Batzordearen eztabaidak % 20ko portzentajea dentsitate ertaineko eremuak analisi gehiagorako identifikatzeko neurri koherenteena dela jotzera egin du. 2. mapan ikus daitekeenez, % 20ko mugan tarte argia dago hiztunen ehunekoa batezbesteko nazionalaren gainetik duten agintaritza lokalen eta hiztunen ehunekoa horren azpitik dutenen artean. Dentsitate ertainaren maila % 20an kokatzeak aukera ematen du «dentsitate ertaineko» auzo gehiago kontuan hartzeko eta aztertzeko, bereziki hiztunen ehunekoa batezbesteko nazionalaren azpitik duten agintaritza lokalen barruan. Testuinguru horietan, adibidez, biztanleen % 24 galesez hitz egiteko gai diren auzoak beren agintaritza lokalaren batezbestekoa baino ia 12 ehuneko-puntu gorago egon litezke. Galesez hitz egiteko gaitasuna 10etik 2 pertsonak duten auzoetan eguneroko esperientzietan galesak duen presentzia, 10etik 1 pertsonak baino ez duten auzoekin alderatuta, esanguratsua izan daiteke eta gehiago aztertu beharko litzateke.

Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordea, bere bigarren fasean, galesak dentsitate ertain eta baxuko eremuetan komunitate-hizkuntza gisa duen erabilera aztertzen ari da. Txostena 2026an argitaratuko da. Testuinguru honetan, «dentsitate ertaineko» eremuak (% 20tik gora baina % 40tik behera) hiru kategoriatan analiza daitezke: (a) azken bost hamarkadetan hizkuntzaren gainbehera bizi izan duten landa- edo erdi landa-eremuak, merkatu-hiriak barne; (b) denbora-tarte berean hizkuntzaren gainbehera bizi izan duten eremu postindustrialak; (c) 1960ko hamarkadatik aurrera hiztun-kopuruan eta -ehunekoan nolabaiteko hazkundea izan duten hiri-eremuak. Azken kategoria horretan sartzen dira Caerdydd (Cardiff) eta Rhondda Cynon Taf hegoaldean, eta Sir y Fflint (Flintshire) iparraldean. Ikerketa gehiago egiten ari dira eremu horietako galesaren profila sakonago ulertzeko. Hasierako behaketek erakusten dute hainbat arrazoi daudela eremu horiek beren agintaritza lokaleko batezbestekoa baino gorago egoteko: besteak beste, 1960ko hamarkadatik aurrera Galeseko beste leku batzuetatik iritsitako gales-hiztunen migrazioaren ondorioak, hazkunde ekonomikoko eskualdeetako enplegu-aukerei eta sektore jakin batzuetan galesezko gaitasunen eskari handiagoari lotuta; galesezko hezkuntzaren bidezko hizkuntza-jabekuntza indartua; gales-hiztunen migrazio-belaunaldi berriak; eta bigarren eta hirugarren belaunaldiak, egonkortasun edo hazkunde

ekonomikoa duten eremu horietan bizitzen jarraitzen dutenak. Garrantzitsua da auzo horien gaur egungo eta etorkizuneko rolak kontuan hartzea hizkuntza-continuumaren eta kodependentziaren kontzeptuak gehiago aztertzen diren heinean.

Ondorioak

Galesaren testuinguruan, oraindik asko dago lortzeko maila nazionalean politika publikoei dagokienez, eta bereziki hezkuntzaren alorrean. XXI. mendearen bigarren laurdenean sartzen ari garen honetan, galesezko hezkuntza jasotzea oso zaila da oraindik Galeseko leku askotan: galesez ikasi nahi duten ikasleek denbora luzez bidaiatu behar dute, eta horrek konpromiso handia eskatzen die familiei ere. Gaur egun, Galeseko hiriburuan, guraso taldeak eta ekintzaileen mugimenduak borrokan ari dira beren auzoan galesez irakasten duen bigarren hezkuntzako ikastetxe bat izan dezaten. Gales Hizkuntzari eta Hezkuntzari buruzko Act 2025 Legea egoera hori zuzentzeko asmoz onartu zen, baina herritarren borroka oinarritzko tresna da oraindik Galesen hizkuntza biziberritzeko. Galesa hizkuntza nazionala den heinean, alegia Galeseko leku guztietako hizkuntza, agerikoa da gehiago egin behar dela hezkuntzaren alorrean, adibidez, ikuspegi hau eguneroko errealitate bihurtu dadin.

Galesaren testuinguruan, galesa Galeseko guztiena dela dioen diskurtsoa, bakoitza non bizi den alde batera utzita, funtsezkoa da dentsitate altuko eremuetarako politikak egitearen beharra ulertzeko. Galeseko gobernuak, Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordearen lehen txostenari emandako erantzunean (Welsh Government, 2025), Galeseko leku guztietan galesa indartzeko konpromisoa berretsi zuen. Lehen txostenaren gomendio nagusia —dentsitate linguistikoko altuko eremuak izendatzea— onartu egin zuen Galeseko gobernuak, Galeseko leku guztietan galesa indartzeko marko narratiboaren barruan. Xede horretarako, Galesez Mintzatzen diren Komunitateen Batzordeak 2026an argitaratuko du dentsitate ertain eta baxuko eremuei buruzko txostena. Galeseko gobernuak dentsitate altuko eremuetarako politikak egiteko printzipioa onartzeko duen konpromisoa argia da:

Galeseko gobernuak, beraz, onartzen du «dentsitate linguistikoko altuko» eremuak izendatzea [2. gomendia] garrantzitsua dela galesez mintzatzen diren komunitateak hizkuntza-galera handiagoetatik babesteko.

2026ko maiatzeko hauteskundeak direla eta, Galeseko hurrengo gobernuaren ardura izango da gomendioak ezarriko dituen ala ez, eta noiz ezarriko dituen, erabakitzea.

Hala ere, galesak komunitate-hizkuntza gisa dituen dentsitate altuko, ertaineko eta baxuko eremuen arteko continuumaren eta kodependentziaren kontzeptuek testuinguru honetako politika publikoen garapena eta inplementazioa gidatu beharko dituzte.

Erreferentziak

- Belmar, G., & Glass, M. (2019). Virtual communities as breathing spaces for minority languages: Re-framing minority language use in social media. *Adeptus*, 2019(4). <https://doi.org/10.11649/a.1968>
- Brooks, S. (2021). *Second homes: Developing new policies in Wales*. Welsh Government. <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20210404111451/https://gov.wales/second-homes-developing-new-policies>
- Departament de Política Lingüística, & Institut d'Estadística de Catalunya (2025). *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2023*. Generalitat de Catalunya. https://llengua.gencat.cat/web/.content/temes/dades_estudis/base-de-dades/documents/dades-eulp2023.pdf
- Dorransoro, M. (2025). *From «breathing spaces» to arnascuneak: The development of the concept in the Basque context* (I. bertsioa, aurreargitalpena). https://doi.org/10.31235/osf.io/akr4q_v1
- Fishman, J.A. (1991). *Reversing language shift: Theoretical and empirical foundations of assistance to threatened languages*. Multilingual Matters.
- Isasi Balanzategi, X., & Alvarez Enparantza, J. L. (1994). *Soziolinguistika matematikoa*. Udako Euskal Unibertsitatea. <https://www.ueu.eus/argitaletxea/liburuak/soziolinguistika-matematikoa>
- Lloyd Williams, S., ap Gruffydd, G. S., & Gruffydd Jones, E.H. (2024). The development of Welsh language education since devolution. *Welsh Journal of Education*, 26(2), 72–90. <https://doi.org/10.16922/wje.26.2.6eng>
- Llywodraeth Cymru. (2017, uztailaren 25). *Adroddiad technegol: Amcanestyniad a thaflwybr nifer y siaradwyr Cymraeg tair oed a throsodd, 2011–2050*. <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-12/amcangyfrifon-siaradwyr-cymraeg-2011-i-2050-adroddiad-technegol.pdf>
- Nelde, P., Strubell, M., & Williams, G. (1996). *Euromosaic: The production and reproduction of the minority language groups in the European Union*. European Commission.
- Soziolinguistika Klusterra. (2019). Arnascuneak. Etorkizuneko erronkak. *BAT Soziolinguistika Aldizkaria*, 110(1). <https://bat.soziolinguistika.eus/produktua/110-2019-1-arnascuneak-etorkizuneko-erronkak/>
- Thomas, N. (2010). *Bydoedd*. Tal-y-bont. Y Lolfa.

- Vila i Moreno, F.X., Massaguer Comes, M., & Flors-Mas, A. (2023). *Les dinàmiques del català entre els joves: Reptes, principis i arguments per a l'acció*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Secretaria de Política Lingüística. <https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/btpl/arxiu/32-btpl-dinamiques-catala-joves.pdf>
- Welsh Government. (2017). *Cymraeg 2050: A million Welsh speakers*. <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2018-12/cymraeg-2050-welsh-language-strategy.pdf>
- Welsh Government. (2022a, urriaren 11). *Welsh Language Communities Housing Plan*. <https://www.gov.wales/welsh-language-communities-housing-plan.html>
- Welsh Government. (2022b, abenduaren 6a). *Welsh language in Wales (Census 2021)*. <https://www.gov.wales/welsh-language-wales-census-2021.html>
- Welsh Government. (2025a, martxoaren 26a). *Cymraeg 2050: Welsh language strategy action plan 2025 to 2026*. <https://www.gov.wales/cymraeg-2050-welsh-language-strategy-action-plan-2025-2026>
- Welsh Government. (2025b, maiatzaren 29a). *Welsh Government response to the report of the Commission for Welsh-speaking Communities: Empowering communities, strengthening the Welsh language*. <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2025-11/empowering-communities-strengthening-the-welsh-language-welsh-government-response.pdf>
- Welsh Language and Education (Wales) Act 2025, asc 2. <https://www.legislation.gov.uk/asc/2025/2/enacted>

5. Continuum and Co-dependence: the inter-related dynamics of higher, mid and lower-density Welsh-speaking communities

Elin Haf Gruffydd Jones (University of Wales Trinity Saint David – ELEN)

Abstract: The article reflects on recent developments in Wales with regard to policy in this field, and particularly the work of the Commission for Welsh-Speaking Communities. It also draws on the contribution of Prosiect BRO: Comprehensive Sociolinguistic Survey of Contemporary Welsh-speaking Communities¹ to the Commission's first and second phases (2022-2024, 2024-2026).

It compares the Welsh and the Basque contexts, highlighting the differences in the progress made in key policy areas which include increasing the numbers of speakers, developing the education system and analysing the social use of the languages. Both languages face challenges with regard to the sustainability of their higher-density areas.

The article analyses the interrelated dynamics of contemporary Welsh-speaking communities across higher, mid, and lower density areas. It presents the argument that such areas – in the Welsh context at least – are inter-connected through geo-linguistic continua and function in multilayered social, cultural and economic co-dependencies. While higher-density areas are traditionally viewed as the heartlands of language vitality, this article emphasises that, in the contemporary Welsh context, such areas do not operate in isolation from medium or lower density speaker areas. In the same way, areas of mid and lower density also require strong connections – a geo-linguistic continuum and/or a social, cultural and economic co-dependence – with the higher-density areas. Welsh-speaking communities are interlinked through flows of people in a networked and geo-linguistic economic and cultural ecology. This relationship suggests that the future of Welsh as a community language depends not only on reinforcing the highest-density areas, but also on strengthening the Welsh language across the country and placing this awareness of the continuum and co-dependence at the heart of the debate and of policy making.

Keywords: Language policy and planning (LPP), Welsh, Density of speakers, Arnasgune.

1. Prosiect BRO's work on the higher density areas is a partnership between the University of Wales Trinity Saint David, the University of the Highlands and Islands and Oxford University, supported by the Welsh Government. <https://www.wales.ac.uk/bro>

Introduction

This article examines the case of Wales and the Welsh language in relation to the theme of language strongholds, language heartlands, or communities with a higher density of speakers. In its exploration of the Basque concept and framework of “arnasgune” from a Welsh perspective, it highlights the points of comparison and differences between the two languages and their sociolinguistic situations. It presents four of the contemporary challenges facing the Welsh language: increasing the numbers of speakers, education policy, social use and sustaining the language in areas and communities where the percentage of speakers is at its highest. In its discussion of recent policy interventions, it takes as its central argument that it is necessary to understand and recognise the reality and the significance of continuum and co-dependence, in the case of Wales, across higher, mid and lower-density areas. As a result, it proposes that continuum and co-dependence should be key considerations in the conceptual frameworks used to develop and implement policies to address the challenges of sustaining higher-density speaker areas.

The Welsh Language

Welsh is one of the best-known language environments in the field of European minoritised languages among activists, researchers and policy makers alike. It is a medium-sized minoritised language with over half a million speakers (Welsh Government, 2022), an active civil society of language movements and cultural associations, a broad socioeconomic base and a public environment where language policies have been developed and implemented in a range of different fields.

Thirty years ago, in its analysis of language production and reproduction of 48 minority language groups in the European Union, the Euromosaic Report (Nelde et al., 1996) situated Welsh in the second cluster, one point below Basque in the Basque Autonomous Community and one cluster above Basque in Navarre and Basque in France. Since then, different language planning approaches and different socioeconomic factors have contributed to the situation of both Welsh and Basque today, across their territories, diaspora communities and in digital spaces.

Welsh and Basque

The points of comparison between the two countries and their languages are familiar : both have a territory of some 20,000km² and a population of about 3 million; both Basque and Welsh are linguistically distant from Spanish/French and

English; their speakers are of all ages and live in both rural and urban settings; and the percentages and numbers of speakers are not dissimilar, though Basque has over the past three decades made significant headway over Welsh, a trajectory that looks very likely to continue.

Both language groups have contributed ideas, experiences, campaigns, research, initiatives and policies to the European discourses about the sustainability of so-called ‘regional or minority languages’, ‘linguistic diversity’ and ‘minoritised and endangered languages’. Although Wales, as part of the UK, is no longer in the European Union, Welsh engagement in European networks continues. Activists, academics and policy makers from Wales are members of the ELEN² (European Language Equality Network) – the NGO representing civil society organisations in this field and NPLD³ (Network for the Promotion of Linguistic Diversity) – whose focus is on autonomous and regional government representation. Although the UK can no longer participate in Erasmus+, there is Welsh engagement in the field of language revitalisation in EU programmes where the UK is eligible to participate, such as E-COST-Action Plurilingmedia⁴ and EU Horizon project Fosterlang⁵.

The bilateral relationship between Wales and the Basque Country predates these networks, through key individuals⁶, the Mercator Network and the former European Bureau for Lesser-used Languages. Over the decades, contact and exchanges between the two language groups have regularly taken place, more often than not through these networks. In 2022, the Etxepare Basque Institute, in partnership with my own university, established the Alan R King Chair in Sociolinguistics⁷ in order to consolidate and further develop the exchange between researchers, civil society and policy makers in this field in the two countries. In January 2026, the Welsh and Basque Governments renewed their relationship, signing an updated Memorandum of Understanding⁸, which includes a commitment to working together in areas including transport, energy, technology, food, education, fiscal strategy, social policy, health, culture and language.

2. ELEN <https://elen.ngo/>

3. NPLD <https://npld.eu/>

4. Plurilingmedia <https://plurilingmedia.eu/>

5. Fosterlang <https://fosterlang.al.uw.edu.pl/>

6. Particular mention must be made of the relationship between Ned Thomas and Txillardegui, see for example Thomas, N. (2010) *Bydoedd* Tal-y-bont: Y Lolfa.

7. Alan R. King Chair <https://www.etxepare.eus/en/basque-studies-chairs>

8. <https://media.service.gov.wales/news/wales-must-take-every-opportunity-to-work-with-other-nations-and-regions-following-agreements-with-catalonia-and-basque-country> [Accessed 1 February 2026]

The sociolinguistic situation of Basque, and the progress achieved over the past 40 years, is arguably by now the most important external point of reference or comparison for Welsh language activists, researchers and policymakers.

Current challenges of the Welsh Language

(1) Numbers and percentages of speakers

Whilst the data of every successive Census and Sociolinguistic Survey for the past five decades show increases in the numbers and percentages of Basque speakers, the same cannot be said of the Welsh language. According to the data of the UK Census, the number of people aged 3 years or older able to speak Welsh in Wales decreased with every decade during the 20th century until 1991, when there was a small increase in numbers to 508,100 from the previous 503,500 in 1981. In 2001, a more substantial increase to 582,400 was reported. However, the last two Censuses have shown a decrease of 20,400 speakers in 2011 and 23,700 in 2021, taking the total number to 538,300 which represents the lowest percentage but not the lowest numbers recorded, as shown in Table 1.

Table 1. Number of people aged three years or older able to speak Welsh, 1921 to 2021 [in Wales].

Year	Number	Percentage of the Population %
1921	922,100	37.1
1931	909,300	36.8
1941	The census did not take place in 1941 due to the Second World War.	
1951	714,700	28.9
1961	656,000	26.0
1971	542,400	20.8
1981	503,500	19.0
1991	508,100	18.7
2001	582,400 (r)	20.8
2011	562,000	19.0
2021	538,300	17.8

Source: Welsh Government / ONS, Census of Population 1921-2021; Welsh language in Wales, Census 2021.

Unlike Scotland, where the Census was postponed until 2022, the UK Census was undertaken in Wales in 2021, during the Covid pandemic and when children had not been attending school regularly due to the public health restrictions. This school age population saw by far the largest reduction in numbers and percentage points between 2021 and 2011: 22,200 fewer speakers aged 3-15 years old, and a decrease of 6 percentage points among those aged 5-15 years old.

Table 2. Number and percentage of people aged three years or older able to speak Welsh, by age group, 2011 and 2021.

Age group	2011		2021	
	Number	%	Number	%
3-4	16,500	% 23.3	11,900	18.2%
5-15	152,300	% 40.3	134,700	34.3%
16-19	43,700	% 27.0	38,800	27.5%
20-44	150,700	% 15.6	153,800	16.5%
45-64	107,900	% 13.3	107,300	13.0%
65-74	45,100	% 15.0	45,900	12.8%
75+	45,800	% 17.5	45,800	15.1%
All (3+)	562,000	% 19.0	538,300	17.8%

Source: Welsh Government / ONS, Census of Population 1921-2021; Welsh language in Wales, Census 2021.

These figures suggest that conducting the Census during the pandemic, with pupils' long absences from schools, provides the explanation for most of the reduction in the total numbers of speakers. Yet, it is important to note that this disruption or lost opportunities for children and young people to acquire, use and develop Welsh through the education system and associated socialisation during the pandemic may have mid- and long-term effects. Even with a direct correlation between the effects of the pandemic and the numbers of Welsh speakers in the 2021, we can still see that the number of Welsh speakers is not increasing in line with the projection or trajectory of the Welsh Government's policy aim of reaching one million Welsh speakers by 2050, as published in 2017 (Llywodraeth Cymru, 2017).

Table 3. Projected trajectory of numbers and percentage of people aged three years or older able to speak Welsh, at specific periods up to 2050.

Blwyddyn	Nifer	Canran
2011	562,000	19
2017	580,000	19
2021	600,000	20
2026	630,000	20
2031	680,000	22
2036	750,000	24
2041	830,000	26
2046	920,000	29
2050	1,000,000	31

Source: Welsh Government (2017), Welsh speaker estimates 2011 to 2050: technical report.

The ‘Cymraeg 2050 Strategy: A million Welsh speakers’ (Welsh Government, 2017) was adopted by the Welsh Government in 2017, taking as its strapline of a ‘million Welsh speakers’ from civil society campaigning led by Cymdeithas yr Iaith Gymraeg. *Cymraeg 2050* has three strategic themes: (a) Increasing the number of Welsh speakers, (b) Increasing the use of Welsh, and (c) Creating favourable conditions – infrastructure and context.

(2) Language Acquisition through education

One of the most significant differences in the recent sociolinguistic history of Welsh and Basque is the pace with which the education systems in their respective administrations have addressed the issue of increasing the availability of Basque and Welsh-medium education. In the case of the Basque Autonomous Community, the percentage of pupils undertaking their statutory education in Basque (model D) has increased from under 15% in the mid-1980s (Lloyd Williams et al., 2024) to over 70% of the combined system (and 94% of the public system) by 2024⁹. Whilst recognising that no such development has taken place in Navarre or in Iparralde, the fact that the vast majority of the 360,000 children and young people educated in the Basque Autonomous Community enrol in Model D has contributed significantly to the growth in the numbers of speakers in the younger age groups. In the case of Welsh, such progress has not been achieved to date.

9. <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2018-12/cymraeg-2050-welsh-language-strategy.pdf>

Today, some 17% of the school age population attend Welsh-medium schools with some 9% in bilingual models. English-medium education – with Welsh as a subject – continues to be by far the dominant model, with 73% of pupils in 2023/24 enrolled in this model, compared to 79% in 2003/04.

Table 4. Number of learners by school medium of teaching, 2003/04–2023/24

	Welsh medium	Bilingual	English medium	Excluded	Total
2003/04	91,300 (19%)	8,930 (2%)	389,340 (79%)	4,591 (1%)	494,161
2012/13	73,888 (16%)	42,776 (9%)	342,449 (74%)	5,755 (1%)	464,868
2022/23	77,922 (17%)	42,160 (9%)	343,700 (73%)	6,090 (1%)	469,872
2023/24	78,582 (17%)	40,783 (9%)	340,003 (73%)	6,472 (1%)	465,840

Source: StatsWales, Welsh Government, *Maintained schools and pupils by local authority, Welsh medium type and year (up to 2023/24)*. Categories aggregated following Lloyd Williams et al. (2024).

Within Wales there is significant regional variation, where the percentage of the school age population educated primarily in English also reflects the percentage of the population across all ages with no skills in Welsh according to the UK Census. It is worth bearing in mind that education is a statutory duty at the level of local authorities in Wales and that many civil society organisations have continuously called for more equitable access to Welsh-medium education, through national and local campaigns, parent action groups and strategic litigation. Indeed, there is significant frustration among those dedicated to Welsh language revitalisation that so many obstacles continue to hinder the process of rolling out Welsh-medium education and making it a reality for the majority of the population as has happened during the same period in the Basque Autonomous Community.

There are high expectations that the recently passed Welsh Language and Education (Wales) Act, 2025 will make this change finally happen across Wales. The Act will contribute towards the goal of achieving a million Welsh speakers by 2050 by putting measures in place that aim to ensure that all pupils, by the time they cease to be of compulsory school age, are independent Welsh language users, at least. In brief, the Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 will require the Welsh language strategy to include a target of at least a million Welsh speakers by 2050, as well as other targets relating to the use of the Welsh language, including in the workplace and socially. In addition, it will establish a standard approach to describing Welsh language ability based on the levels of the Common European Framework of Reference for Languages. It sets out

three statutory language categories for schools (“Primarily Welsh language”, “Dual Language”, and “Primarily English language, partly Welsh”), and provides for the designation of those language categories, along with requirements relating to the minimum amount of Welsh language education provided and Welsh language learning goals, for each category. It will link the linguistic planning undertaken at a national level (by placing a duty on the Welsh Ministers to prepare a National Framework for Welsh Language Education and Learning Welsh), at local authority level (by placing a duty on local authorities to prepare local Welsh in education strategic plans), and at school level (by placing a duty on schools to prepare Welsh language education delivery plans). It will establish a National Institute for Learning Welsh as a new body, responsible for supporting people (of all ages) to learn Welsh.

(3) Social use of the Welsh Language

Increasing the social use of the minoritised language is an objective shared by communities across Europe. In the case of Catalonia, some 90% of the population can speak Catalan, 79% use it at work or school, 78% use it at least occasionally with friends and 68% use it to varying degrees within the family¹⁰. Yet even in these conditions there is strong awareness among activists, researchers and policy makers that the social use of Catalan is under severe pressure largely attributable to structural conditions such as the influence of social media, audiovisual and digital spaces, population mobility, and the social norms of conducting or switching to single language conversations and exchanges, with Castilian taking that position. Barcelona City Council recently appointed to the role of Commissioner for the Social Use of Catalan¹¹, and various studies point to the youngest age group being the most Catalan-speaking in terms of being able to speak the language, but that speakers of this age group are less intensive users of Catalan than speakers in many other age groups (Departament de Política Lingüística & Institut d'Estadística de Catalunya, 2025; Vila i Moreno et al., 2023). Similar discourses of concern about the social use of the language are found in a range of endangered or minoritised language communities across Europe.

In that regard, Wales is no exception. For example, Part 1 of the Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 bears the title ‘Promotion and facilitation of use of the Welsh language’ and refers to the Welsh language strategy targets of at least a million Welsh speakers and increase in use. It notes that the

10. <https://llengua.gencat.cat/ca/el-catala/coneixement-i-us/>

11. <https://ajuntament.barcelona.cat/ca/organigrama-municipal/organ/Comissionat%20d%27%C3%9As%20Social%20del%20Catal%C3%A0>

‘strategy on promoting and facilitating the use of Welsh must include the target to increase the number of Welsh speakers in Wales to at least 1 million by 2050’, which means that as a result of passing this Act, the strategic target has become a statutory target. In addition, the Act notes that the strategy must ‘set targets for increasing the use of Welsh in Wales, including use in the workplace and social use’. Increasing the use of Welsh is the second main aim of ‘Cymraeg 2050’, and the target in this context is to double the percentage who use Welsh every day. The Welsh Government places increasing language use ‘at the heart of everything’ it does in the context of ‘Cymraeg 2050’¹². It states that it will ‘continue to work across Government and with various partners across Wales to increase the use of our language at home, at a social and community level, on the schoolyard, in workplaces, in businesses, and digitally.’ The importance of the social use of the Welsh language could not be expressed in a more persuasive narrative. In the Welsh context, the social use of the Welsh language includes use in the family and in the workplace as well as in leisure, culture and sport, in community life and online.

However, language is a societal phenomenon and the opportunities to use it socially rely on speakers encountering each other in places and spaces where exchanges can take place unhindered. The conditions for social use are determined by structural factors, as argued by Isasi and Txillardegi (1994) and many others in the Welsh, Basque and wider endangered language contexts. Fishman’s concept of ‘breathing spaces’ (Fishman, 1991, p. 59) where the (minority) language can be used without the pressure of dominant language, has been developed significantly in the Basque context (as outlined in other chapters in this book) by Mikel Zabide, Iñaki Lurrebaso and others, in the journal *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* (2019) as well as in journalism, campaigning by UEMA and others and in policy making, *Euskararen arnasguneak: Definizioaren eta erronken berrikuspena* (2024)¹³. [For discussion of the Basque debate in English, see Dorronsoro (2025, forthcoming); and in Welsh see Jones 2025¹⁴]. In international literature, Belmar & Glass (2019) made a significant contribution to the development of Fishman’s ‘breathing spaces’ through their discussion of digital or ‘virtual breathing spaces’.

12. <https://www.gov.wales/cymraeg-2050-welsh-language-strategy-action-plan-2025-2026.html>

13. <https://arnasagara.eus/arnasguneak/> or Nafarroako Gobernua, Eusko Jaurlaritza & UEMA. (March 2024). *Euskararen arnasguneak: Definizioaren eta erronken berrikuspena*. https://arnasagara.eus/wp-content/uploads/2024/03/Euskararen-arnasguneak_2024ko-martxo.pdf

14. <https://pedwargwynt.cymru/dadansoddi/fel-gall-ein-hiaith-ni-andalu-yma>

The debate in the Basque Country with regard to the meaning of ‘breathing spaces’ and of ‘arnasgune’ is an important contribution to their development and application in other language communities. ‘Arnasgune’ as communities of geography (i.e. higher density speaker areas) also include within them numerous social spaces where the language can be used unhindered, reflecting Fishman’s wider definition of ‘breathing spaces’. In the Welsh context, the importance of the sustainability of the higher-density geography areas has been the focus of language campaigning since the 1960s, co-existing with campaigns for the revitalisation of the language across Wales. All in all, the social use of the Welsh language is framed in narratives that include both social geographies as well as language spaces, including the digital.

Sustainability of higher density areas of linguistic significance

The third theme of Cymraeg 2050, ‘Creating favourable conditions – infrastructure and context’, refers to a broad range of initiatives including technology and the digital linguistic infrastructure to culture and media. The first aim in this sector is ‘Community and Economy: Develop the economy to ensure a firm footing for Welsh-speaking communities’ which explicitly refers to ‘communities with a high density of Welsh speakers’. In the most recent Action Plan 2025-2026 (Welsh Government, 2025), this theme opens with Housing, Language and Employment, and states that the Welsh Government is ‘committed to supporting the sustainability of Welsh-speaking communities by aligning housing, language planning, economy and economic development policies to offer a range of interventions to be implemented’. At the time of publication of the Action Plan, the Welsh Government had not yet published its response to the first report of the Commission for Welsh Speaking Communities, *Empowering Communities, Strengthening the Welsh Language* (August 2024).

Commission for Welsh Speaking Communities

The Commission for Welsh Speaking Communities was established by the Welsh Government in August 2022, following the publication of the report, *Second Homes: Developing new policies in Wales* (2021). The Commission was tasked with the responsibility ‘to make recommendations to Government in order to safeguard the future of the Welsh language as a community language...[and to] lead on a socio-linguistic analysis of the health of the language in our communities’, which

would enable it ‘to consider the challenges facing Welsh-speaking communities and gain a better understanding of the linguistic, socio-economic and social restructuring challenges post COVID-19 and the decision of the United Kingdom to leave the European Union.’

Also in 2022, the Welsh Government published the *Welsh Language Communities Housing Plan* (Welsh Government, 2022) which set out a range of different initiatives ‘bringing together economic, housing, community development and language planning interventions to ensure that Welsh-speaking communities can continue to be economically and linguistically viable.’(Welsh Government, 2022).

In the same period, a collaboration between the University of Wales Trinity Saint David, the University of the Highlands and Islands, and Jesus College Oxford University was developed to research the higher density Welsh-speaking areas. Prosiect BRO: the Comprehensive Sociolinguistic Survey of Contemporary Welsh-speaking Communities¹⁵, also supported the work of the Commission with analyses of Census data as well as with presentations and contributions to the Commission’s discussions, before the publication of its First Report, *Empowering Communities, Strengthening the Welsh Language*.

These developments point to a clear focus on the importance of the sustainability of higher density speaker areas in Wales on the part of the Welsh Government, and its strategy for the Welsh language.

Empowering Communities, strengthening the Welsh Language

In its first report, *Empowering Communities, strengthening the Welsh Language*, the Commission set out a wide-ranging package of 57 policy recommendations aimed at protecting and strengthening Welshspeaking communities across eight different policy areas, namely economy, workplaces, community development, housing, town & country planning, equality-diversity-inclusion, Welsh-medium education and community language planning. The report’s central recommendation is to designate ‘Areas of Higher Density Linguistic Significance’, which would allow for greater consideration for the Welsh language in policymaking in the eight policy areas. It also recommended creating a specialist unit within Welsh Government to coordinate policies for areas of higher density linguistic significance.’

15. Prosiect BRO <https://www.wales.ac.uk/bro>

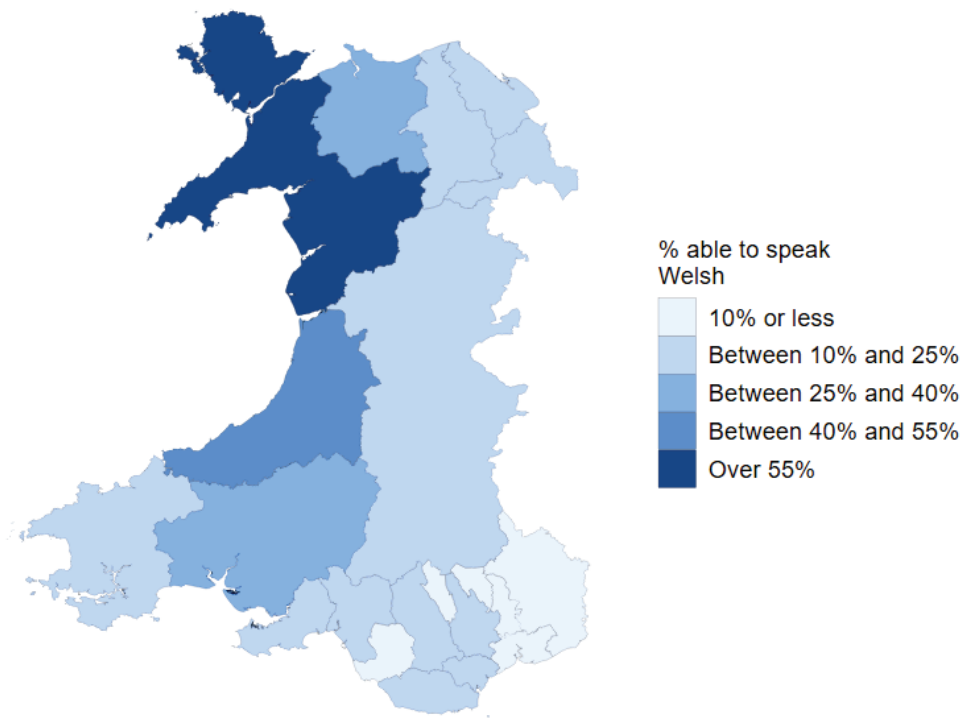
Geo-linguistic Continuum and Co-dependence: Areas of Higher Density Linguistic Significance: the contemporary Welsh Context

Welsh cartography has generally projected the percentage or density of the population that can speak Welsh using scales of 10%, from 0-10% up to 80%+. Such maps highlight the fragmentation of the highest density areas over time. The 70% threshold is often presented as the watershed point, or the most significant statistic in this context to demonstrate the societal changing point for the language in the geographic community. This percentage is primarily based on the probability of the language of inter-personal communication in such circumstances, as has been generally the case in mathematical approaches to sociolinguistics (see for example Isasi et al., 1994).

The Commission's recommendation was to set the threshold to define the 'areas of higher density linguistic significance' at 40% Welsh speakers at the UK Census 2021, while allowing flexibility for local authorities to designate areas that fall just below the threshold. Just four out of 22 local authorities in Wales have a percentage of speakers at 40% or over (Gwynedd, Ynys Môn, Ceredigion and Sir Gaerfyrddin, see table/map below). In the other two local authorities where the percentage of speakers is higher than the national average (Conwy and Sir Ddinbych), there are an additional 20 neighbourhoods¹⁶ where the percentage of speakers is over 40% and, in the next three local authorities just below the national average (Sir Benfro, Powys and Castell-nedd Port Talbot), there is a further 17 such neighbourhoods in rural and post-industrial areas. There are no neighbourhoods outside these nine local authorities where the percentage of Welsh speakers reaches 40% or over.

16. The technical term for these neighbourhoods is Lower Layer Super Output Area (LSOA), units of approximately 1000–3000 inhabitants. In Wales there is a total of 1917 LSOAs. In 232 of them, the percentage of people aged 3 years and over who can speak Welsh is 40% or more.

Map 1: Welsh speakers aged 3 and over by local authority, Wales, Census 2021.

Source: Welsh Government / ONS, Census 2021.

Table 5. Numbers and percentages of Welsh-speakers in Wales aged 3 years old or above according to the 22 local authorities and the national average.

	2021	
	Kopurua	Ehunekoa
Gwynedd	73,600	64.4
Ynys Môn	37,400	55.8
Ceredigion	31,700	45.3
Sir Gaerfyrddin	72,800	39.9
Conwy	29,000	25.9
Sir Ddinbych	20,900	22.5
Cymru (Gales)	538,300	17.8
Sir Benfro	20,600	17.2
Powys	21,400	16.4
Castell-nedd Port Talbot	18,700	13.5
Rhondda Cynon Taf	28,600	12.4
Wreccsam	16,000	12.2
Caerdydd	42,800	12.2
Sir y Fflint	17,400	11.6
Bro Morgannwg	14,700	11.5
Abertawe	26,000	11.2
Caerffili	17,800	10.5
Pen-y-bont at Ogwr	13,000	9.2
Merthyr Tudful	5,100	8.9
Sir Fynwy	7,900	8.7
Torfaen	7,400	8.2
Casnewydd	11,600	7.5
Blaenau Gwent	4,000	6.2

Source: Welsh Government / ONS, Census 2021.

All in all, some 243,416 people or 45% of Welsh speakers live in a local authority where the average percentage of Welsh-speakers is 40% or higher or live in a neighbourhood where the percentage of speakers is at 40% or higher. This means that setting the Welsh high-density threshold at 40% would allow the

Commission's recommendations – if implemented in public policy – to have an impact on the lives of almost half the number of Welsh speakers in Wales.

In Table 5 below, Welsh data has been mapped on to the Zones 1-4 as used in the Basque Sociolinguistic Survey. According to the UK Census data of 2021, 2% of the Welsh-speaking population live in neighbourhoods where over 80% of the population can speak the language. Creating language revitalisation policies for dispersed communities totalling fewer than 15,000 people in the Welsh context is not feasible, neither is it a real reflection on how people live their lives today. In the Welsh context, setting too high a percentage to designate higher-density areas and to vary public policy would mispresent as 'isolated linguistic enclaves' what are in reality neighbourhoods within a geographic language continuum who share a co-dependence within social, cultural and economic spheres.

Table 6. Mapping Welsh data on Basque Language Zones 1-4.

Zones by percentage of minoritised language speakers (2021)	Euskara (Basque Autonomous Community only)		Cymraeg	
	No. of speakers	% all speakers	No. of speakers	% all speakers
Zone 1: under 20%	219,385	32%	246,716	46%
Zone 2: 20% - 50%	157,209	23%	146,669	27%
Zone 3: 50% - 80%	219,008	32%	131,515	24%
Zone 4: over 80%	85,027	13%	13,412	2%
Zones 1-4 TOTAL	680,629	100%	538,312	100%

Source: Basque Government and Welsh Government, Census 2021.

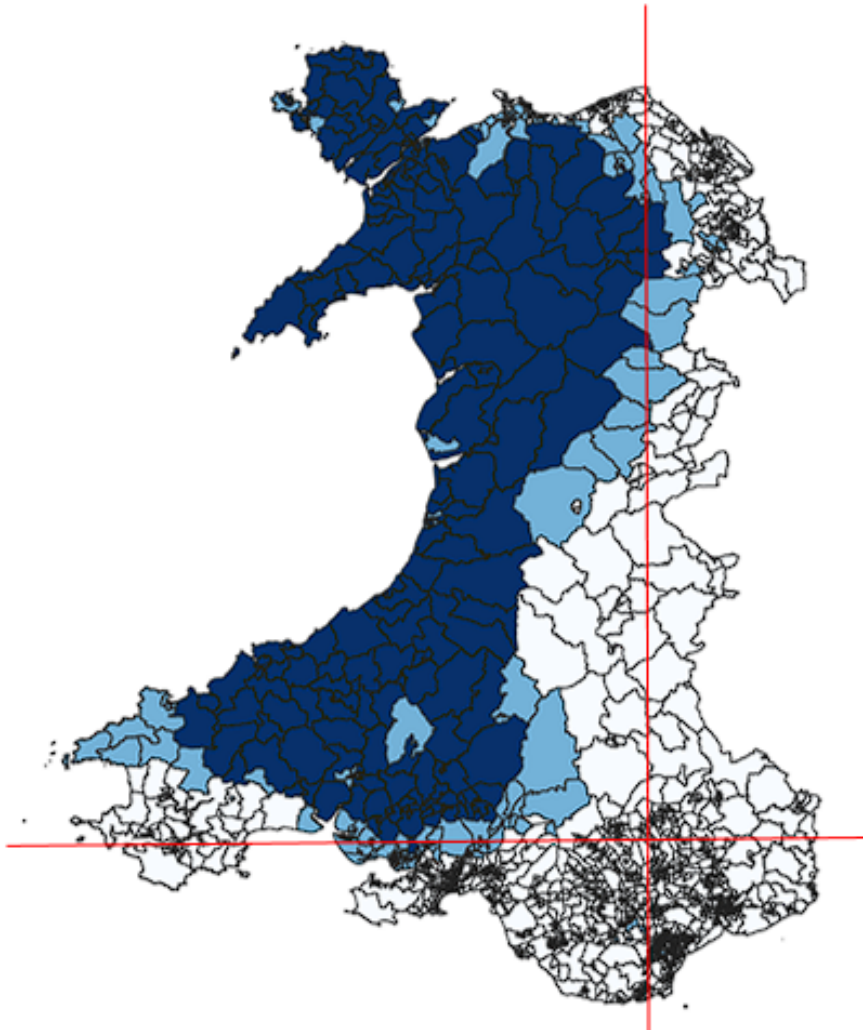
Drawing the map of higher density areas at 40% allows for greater consideration of the ways in which people in communities live, work, study and conduct their lives, especially in rural and semi-rural areas. For example, according to the UK Census of 2021¹⁷, which was conducted during the pandemic, between 12% and 14% of the population in employment of the four counties with

17. Census 2021 took place on 21 March 2021, during the pandemic and a period of rapid change. Extra guidance was given to help people on furlough answer the census questions about work. However, it is not possible to determine how furloughed people followed the guidance. More Information about specific quality considerations can be found in <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/methodologies/traveltoworkqualityinformationforcensus2021>.

the highest percentage of Welsh-speakers worked within 2km of their home. The percentage of people who worked between 2km and 60km from their home was 35% Ceredigion, 42% Gwynedd, 46% Ynys Môn and 47% Sir Gaerfyrddin (Carmarthenshire). As regards working primarily from home – and bearing in mind that the figures may well have changed after Covid restrictions were lifted – the percentages noted were around 23% in Ynys Môn, Gwynedd and Sir Gaerfyrddin and 32% in Ceredigion.

Travel to work, for study and to access other services including leisure activities also reflect the continuum and co-dependence between areas of higher, mid and lower density areas. An example of this might be a general hospital, located in a neighbourhood where the percentage of Welsh-speakers is lower than in the immediate surrounding areas. As a centre for health services, it serves a wider region and population, where there are higher, mid and lower density neighbourhoods. It is also a workplace for the population living in the wider region. Some of the Welsh-speaking workforce will live in high-density neighbourhoods. Other workers, also Welsh speaking, may live in mid or lower density areas. The hospital is their common workplace, where they also attend to patients and their families in Welsh. Without the presence of the hospital there is no workplace for speakers living in high-density neighbourhoods or for those living in mid or lower density areas. This represents the co-dependency and the importance of the geo-linguistic continuum between the different areas.

Map 2: Areas of higher (40%) and mid (20%) density linguistic significance, by lower level super output areas (LSOAs), Census 2021.

The dark areas indicate the neighbourhoods where 40% or over can speak Welsh. The lighter grey areas indicate neighbourhoods where between 20% and 40% can speak the language.

The vertical and horizontal straight lines indicate the median vertical and horizontal divisions of the Welsh population, with 50% of the population living on each side of each line.

The Areas of Higher Density Linguistic Significance' are located in the least populated areas of the country.

Source: Prosiect BRO, based on UK Census 2021 LSOA data.

The continuum and ‘mid-density areas’

It should be noted that there was no recommendation to grant an official ‘mid-density’ designation in the Commission’s first report. However, the Commission suggested placing a threshold of 25% to represent mid-density areas for descriptive and analytical purposes. Following further analysis from Prosiect BRO, the Commission’s discussion has since moved towards setting 20% as the most coherent percentage to identify mid-density areas for further analysis. As can be seen in Map 2, at 20% there is a clear margin between the local authorities whose speaker percentage are higher than the national average, and those whose speaker percentage fall below it. Placing the mid-density tier at 20% also allows for more ‘mid-density’ neighbourhoods to be considered and analysed, especially those within the local authorities where the percentages of speakers is below the national average. In these contexts, neighbourhoods where, say 24% of the population can speak Welsh, could be almost 12 percentage points higher than the average for their local authority. The presence of the Welsh language in day-to-day experiences in such neighbourhoods where 2 in 10 can speak it, compared to 1 in 10, can be significant and should be examined further.

In its second phase, the Commission for Welsh-speaking Communities is focussing on the use of Welsh as a community language in areas of mid and lower density. Its report will be published in 2026. In this context, the ‘mid-density’ areas (over 20% but lower than 40%) can be analysed into three categories: (a) rural or semi-rural areas including market towns that have experienced language decline over the past five decades; (b) post-industrial areas that have experienced language decline in the same period; (c) urban areas that have experienced some growth in the number and percentage of speakers of the language from the 1960s onwards. This latter category includes areas in Caerdydd (Cardiff) and Rhondda Cynon Taf in the south and Sir y Fflint (Flintshire) in the north. Further research is being conducted in order to reach a deeper understanding of the profile of the Welsh language in these areas. Initial observations point to several reasons why they are higher than the average for their local authority. These include the effects of Welsh-speaking migration from other parts of Wales from the 1960s onwards, connected to employment opportunities in regions of economic growth, and increased demand for Welsh-language skills in certain sectors; enhanced language acquisition through Welsh-medium education; new generations of Welsh-speaking migration; second and third generations, continuing to live in these areas of economic stability or growth. It is important to consider the current and future roles of such neighbourhoods as the concepts of language continuum and co-dependence are explored further.

Conclusions

In the Welsh context, there is still very much to achieve in public policy at a national level, not least in the field of education. As we enter the second quarter of the 21st century, Welsh-medium education is still very difficult to access in many parts of Wales, requiring long travel times on the part of pupils and the additional commitment of their families. One example of this is that parent groups and activist movements in the Welsh capital are still campaigning today to have a Welsh-medium secondary school in their neighbourhood. The Welsh Language and Education (Wales) Act 2025 has been designed to address this situation, but at present campaigning is still an essential tool for language revitalisation in Wales. In as much as Welsh is a national language, belonging to all parts of Wales, it is evident that more needs to be done in the field of education – for example – to make this narrative an everyday reality.

In the Welsh context, the discourse of the Welsh language belonging to everyone in Wales, regardless of wherever they live, is fundamental to the understanding of the need to make policy for higher-density areas. In its response (Welsh Government, 2025) to the first report of the Commission for Welsh-Speaking Communities, the Welsh Government reiterated its commitment to strengthening the Welsh language in every part of Wales. The central recommendation of the first report – to designate areas of higher density linguistic significance – was accepted by the Welsh Government within the narrative framework of strengthening the Welsh language in every part of Wales. To that end, the Commission for Welsh-speaking Communities will publish its report on areas of mid and lower density in 2026. The current Welsh Government's commitment to accepting the principle of policy making for higher-density areas is clear:

The Welsh Government therefore agrees that designating areas of 'higher density linguistic significance' [Recommendation 2] is important in order to protect Welsh-speaking communities from further language shift.

With elections in May 2026, by now it will be the responsibility of the next Welsh Government to decide whether and how soon it will implement the Recommendations.

Nonetheless, the concepts of continuum and co-dependence between the higher, mid and lower density areas of Welsh as a community language will need to inform the development and implementation of public policy in this context.

References

- Belmar, G., & Glass, M. (2019). Virtual communities as breathing spaces for minority languages: Re-framing minority language use in social media. *Adeptus*, 2019(4). <https://doi.org/10.11649/a.1968>
- Brooks, S. (2021) *Second homes: Developing new policies in Wales* Welsh Government <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20210404111451/https://gov.wales/second-homes-developing-new-policies>
- Departament de Política Lingüística, & Institut d'Estadística de Catalunya. (2025). Enquesta d'usos lingüístics de la població 2023. Generalitat de Catalunya. https://llengua.gencat.cat/web/.content/temes/dades_estudis/base-de-dades/documents/dades-eulp2023.pdf
- Dorransoro, M. (2025). *From 'breathing spaces' to arnaseguneak: the development of the concept in the Basque context* (v1, preprint). https://doi.org/10.31235/osf.io/akr4q_v1
- Fishman, J. A. (1991). *Reversing language shift: Theoretical and empirical foundations of assistance to threatened languages*. Multilingual Matters.
- Lloyd Williams, S., ap Gruffydd, G. S. & Gruffydd Jones, E. H., (2024) "The Development of Welsh Language Education since Devolution", *Welsh Journal of Education* 26(2), 72–90. <https://doi.org/10.16922/wje.26.2.6eng>
- Llywodraeth Cymru. (2017, July 25). *Adroddiad technegol: Amcanestyniad a thafllwybr nifer y siaradwyr Cymraeg tair oed a throsodd, 2011–2050*. <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-12/amcangyfrifon-siaradwyr-cymraeg-2011-i-2050-adroddiad-technegol.pdf>
- Isasi Balanzategi, X., & Alvarez Enparantza, J. L. (1994). *Soziolinguistika matematikoa*. Udako Euskal Unibertsitatea. <https://www.ueu.eus/argitaletxea/liburuak/soziolinguistika-matematikoa>
- Nelde, P., Strubell, M. & Williams, G. (1996) *Euromosaic: The Production and Reproduction of the Minority Language Groups in the European Union*.: European Commission. Luxembourg.
- Soziolinguistika Klusterra. (2019). Arnaseguneak. Etorkizuneko erronkak. BAT Soziolinguistika Aldizkaria, 110(1). <https://bat.soziolinguistika.eus/produktua/110-2019-1-arnaseguneak-etorkizuneko-erronkak/>
- Thomas, N. (2010). Bydoedd Tal-y-bont. Y Lolfa.
- Vila i Moreno, F. X., Massaguer Comes, M., & Flors-Mas, A. (2023). Les dinàmiques del català entre els joves: Reptes, principis i arguments per a l'acció. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Secretaria de Política Lingüística. <https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/btpl/arxiu/32-btpl-dinamiques-catala-joves.pdf>

- Welsh Government. (2017). *Cymraeg 2050: A million Welsh speakers*. <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2018-12/cymraeg-2050-welsh-language-strategy.pdf>
- Welsh Government. (2022, October 11). *Welsh Language Communities Housing Plan*. <https://www.gov.wales/welsh-language-communities-housing-plan.html>
- Welsh Government. (2022, December 6). *Welsh language in Wales (Census 2021)*. <https://www.gov.wales/welsh-language-wales-census-2021.html>
- Welsh Government. (2025, March 26). *Cymraeg 2050: Welsh language strategy action plan 2025 to 2026*. <https://www.gov.wales/cymraeg-2050-welsh-language-strategy-action-plan-2025-2026.html>
- Welsh Government. (2025, May 29). *Welsh Government response to the report of the Commission for Welsh-speaking Communities: Empowering communities, strengthening the Welsh language*. <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2025-11/empowering-communities-strengthening-the-welsh-language-welsh-government-response.pdf>
- Welsh Language and Education (Wales) Act 2025, asc 2. <https://www.legislation.gov.uk/asc/2025/2/enacted>